

УДК 336.647/648

КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Алла Валентинівна БУРКОВСЬКА

к.е.н., доцент Миколаївського національного аграрного університету

Ігор Григорович КОРЖИНСЬКИЙ

магістр обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету

E-mail: korshunski@mail.ru

Анотація. Досліджено проблеми кредитного забезпечення відтворення основних засобів, сільськогосподарських підприємств України на основі вивчення наукових праць вчених-економістів та практичного досвіду функціонування сільськогосподарських підприємств.

Аннотация. Исследованы проблемы кредитного обеспечения воспроизводства основных средств, сельскохозяйственных предприятий Украины на основе изучения научных трудов ученых-экономистов и практического опыта функционирования сельскохозяйственных предприятий.

Ключові слова: *основні засоби, кредитне забезпечення, ресурси, ефективність.*

Ключевые слова: *основные средства, кредитное обеспечение, ресурсы, эффективность.*

Постановка проблеми. Сільськогосподарське підприємництво потребує значної підтримки процесів відтворення ресурсного потенціалу. Серед найбільш важливих факторів економічного зростання основне місце належить стану ресурсів підприємств, зокрема, основних засобів. З більшості джерел їх відтворення важливим є кредитне забезпечення. Об'єктивна необхідність застосування кредиту для відтворення основних засобів зумовлена специфікою відтворювального процесу в галузі, що має сезонний характер. На даний час, за умов низьких рівнів прибутковості сільськогосподарських підприємств та інвестиційної привабливості аграрного сектора, кредитне забезпечення відтворення основних засобів є вагомим джерелом формування ресурсної основи сільськогосподарського виробництва.

Проблемні аспекти кредитного забезпечення сільськогосподарських підприємств збільшуються тією обставиною, що в переважна більшість з них характеризується низьким рівнем ліквідності, значним підвищенням амортизаційного строку над нормативами та високим рівнем зношеності основних засобів і, поряд з цим, відсутністю необхідних дефіцитом власних коштів з метою фінансування відтворювальних процесів. Це зумовлює стрімке зростання значущості

розкриття фундаментальних характеристик та теоретичного опрацювання дієвих орієнтирів вдосконалення кредитного забезпечення відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченню теоретичних і практичних питань щодо відтворення основних засобів за рахунок кредитних ресурсів та кредитного забезпечення аграрного сектора економіки присвячено праці багатьох вчених, з-поміжних: В. Аранчій [1], В. Булонська [6], Б. Дадашев [2], М. Дем'яненко [3], Я. Колесник [7], Т. Талах [5], та ін. Автори збагатили економічну науку глибокими конструктивними ідеями, які принесли якісно нові зрушення у проблематику кредитного забезпечення сільськогосподарських підприємств.

Мета статті – обґрунтування сутності кредитного процесу відображення основних засобів сільськогосподарських підприємств, забезпечення напрямків щодо вдосконалення.

Обґрунтування отриманих наукових результатів. Конкурентоспроможність кожного сільськогосподарського підприємства залежить від основних засобів, їх складу і оптимального співвідношення його забезпечення. Специфічни-

ми ознаками основних засобів сільськогосподарських підприємств є їх склад, пропорційність, видові ознаки, функціональне призначення, участь у технологічних процесах. При цьому окремі категорії основних засобів характеризуються як біологічні активи [7].

У процесі господарської діяльності кругообіг основних засобів проходить три стадії [8]. На першій стадії відбувається продуктивне використання основних засобів. На другій стадії відбувається перетворення зношеної частини

основних засобів, які перебували в продуктивній формі, на грошові кошти. На третій стадії у процесі виробництва відбувається оновлення спожитої вартості частини основних засобів.

Відтворення основних засобів – це є процесом безперервного їх оновлення, що є складним механізмом, який включає інтегровану, цілісну систему економічних, організаційних і правових форм та методів господарювання. Типова модель процесу відтворення основних засобів наведена на рис. 1.

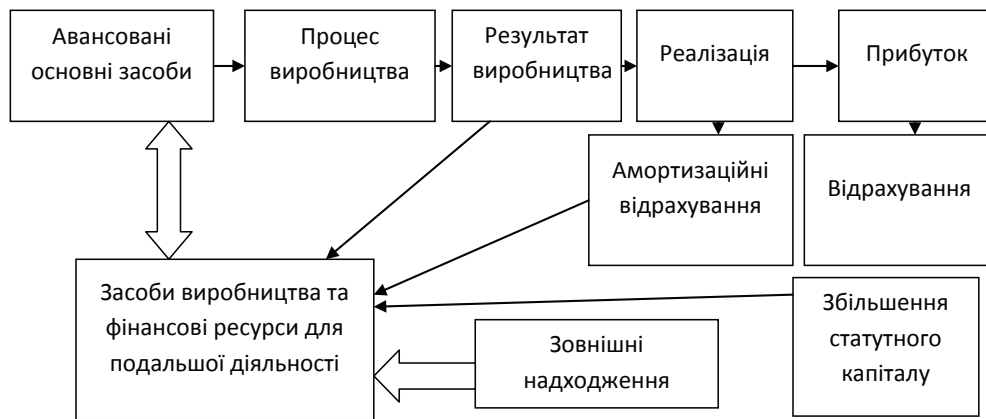

Рис. 1. Типова модель процесу відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств

Джерело: побудовано автором з використанням [5]

Відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств має певні ознаки, такі як: тісний зв'язок з науково-технічним прогресом, характером споживання продукції; має залежність зі структурою капітальних вкладень, концентрацією і спеціалізацією виробництва; поступове списання вартості на витрати виробництва; часткове відтворення вартості в готовому продукті та її нагромадження в грошовій формі; тривалість часового інтервалу, необхідного для оновлення основних засобів у натурально-речовій формі [2].

Трагування кредитного забезпечення відтворення основних засобів сільськогос-

подарських підприємств як економічних відносин, що виникають у процесі кредитування банків та інших фінансово-кредитних інституцій дає можливість чітко визначити структуру таких відносин, повніше розкрити специфіку взаємозв'язку елементів і форм кредитного забезпечення, виявити їх принципові особливості, що активно впливають на функціонування сільськогосподарських підприємств.

На основі проведеного нами дослідження обґрунтовано виокремлення кредитного забезпечення за відповідними класифікаційними ознаками (рис. 2).

Рис. 2. Класифікаційні ознаки кредитного забезпечення відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств

Джерело: розроблено автором.

Така класифікація кредитного забезпечення, на нашу думку, формує цілісне уявлення щодо кредитних відносин, які розвиваються як за спільними для всієї економічної системи законами, так і притаманними лише аграрній сфері. Вона спрощує розуміння внутрішнього

взаємозв'язку між окремими проявами кредитного забезпечення, що сприяє адаптації кредитних відносин.

Нами вивчено, що кожного року зростає розмір прострочених кредитів сільськогосподарських підприємств (табл. 1).

Таблиця 1

Обсяги виданих кредитів за періодами та простроченої заборгованості сільськогосподарських підприємств України (станом на кінець квітня, млрд грн)

Показники		До 1 року	1-5 років	Більше 5 років	Усього
Обсяг кредитів	2012 р.	14,8	17,4	3,2	35,3
	2013 р.	18,2	14,9	3,6	36,7
2013 р. до 2012 р., %		123 %	86 %	112 %	104 %
Прострочена заборгованість за кредитами	2012 р.	0,62	1,86	0,45	2,93
	2013 р.	0,96	2,10	0,32	3,38
2013 р. до 2012 р., %		154 %	113 %	71 %	115 %

Джерело: побудовано автором із використанням [4].

За даними таблиці 1 можна зробити висновок, що кількість кредитів у 2013 році порівняно із 2012 роком терміном до одного року збільшилась на 3,4 млрд грн або на 23 %, а також збільшилась кількість кредитів терміном більше ніж на п'ять років на 0,4 млрд грн або на 12 %. У 2013 році порівняно із 2012 роком прострочена заборгованість наданих на період до одного року кре-

дитів збільшилась на 0,34 млрд грн, або на 54 %, збільшилась кількість прострочених кредитів на період від одного до п'яти років.

Нами вивчено, що через низку внутрішніх і зовнішніх факторів кредитне забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств є недостатнім, що потребує запровадження методики кредитного забезпечення відтворення

основних засобів підприємств, яка буде включати наступні етапи:

- оцінка економічного стану підприємства та розробка заходів щодо стратегічного розвитку;
- визначення потреби у грошових засобах для підприємства і термінів їх використання та окупності;
- розрахунок ризиків і загрози настання стану банкрутства підприємства;
- виявлення найефективнішого каналу кредитного забезпечення;
- аналіз стану та ефективності кредитного забезпечення.

Одним із напрямів вдосконалення кредитного забезпечення відтворення основних засобів є розробка дієвих ліній щодо залучення кредитних ресурсів на державному рівні. Вважаємо, що це

поліпшить ситуацію у кредитуванні діяльності сільськогосподарських підприємств.

Висновки. Сучасний стан основних засобів сільськогосподарських підприємств України вимагає підвищення рівня їх кредитного забезпечення. При цьому від правильного визначення принципів і механізмів кредитного забезпечення підприємств залежатиме ефективність їх функціонування у довгостроковій перспективі. Однак, суттєвою перешкодою є високий рівень кредитного ризику, як системного, так і індивідуального. Тобто, потребує удосконалення система кредитного аналізу й оцінки кредитоспроможності потенційних позичальників, а також відбір найбільш раціональних методів та інструментів кредитного забезпечення, з урахуванням особливостей виробничо-господарської діяльності підприємств.

Список використаних джерел

1. Аранчій В. І. Кредит у системі фінансового забезпечення інвестиційного розвитку аграрних підприємств / В. І. Аранчій, І. І. Петренко, О. П. Зоря // Вісник Полтавської державної аграрної академії. — 2011. — № 4. — С. 120–124.
2. Дадашев Б. А. Кредитування агроформувань: проблеми та напрями стабілізації / Б. А. Дадашев, С. Г. Черемісіна // Вісник Полтавської державної аграрної академії. — 2012. — № 2. — С. 142–149.
3. Дем'яненко М. Я. Кредитування сільськогосподарських підприємств: теорія і практика / М. Я. Дем'яненко // Облік і фінанси АПК. — 2005. — № 7. — С. 9–19.
4. Матеріали Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Талах Т. А. Економічна ефективність використання потенціалу основних засобів підприємства / Т. А. Талах // Економічний форум. — №1. — 2011. — С. 106–112.
6. Булонська В. І. Основні засоби підприємства та проблеми ефективності їх використання / В. І. Булонська // Науковий вісник НЛТУ України. — № 2. — 2010. — С. 221–224.
7. Колеснік Я. Відтворення основних засобів: види, форми та джерела фінансування / Я. Колеснік // Збірник Дніпропетровського державного аграрного університету. — № 4. — 2009. — С. 130–133.
8. Гречко С. М. Джерела фінансування відтворення основних засобів / С. М. Гречко. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://eztuir.ztu.edu.ua/3699/1/165.pdf>.